

(1974) var inde på lignende tanker da han brugte udtrykket »basketballisering« om det kirkelige liv i USA. Denne argumentation er måske også noget tvivlsom, i og med at der indføres ganske strenge krav til alvor og dybde i det religiøse engagement. Dels er det ikke så let at efterprøve empirisk, dels kan man sætte spørgsmålstegn ved om europæiske religiøse miljøer nødvendigvis altid er stive og højtidelige af eksistentiel alvor.

Steve Bruce nærmer sig det religiøse liv i USA på en noget anden måde. Han benægter ikke at der findes meget vitalt religiøst liv i USA, selvom han hævder at der i mange lande, ikke mindst i USA, sker en betydelig overrapportering af religiøs aktivitet i såvel statistikker som spørgeundersøgelser (Bruce 2002). Men Bruce fremhæver som en vigtig pointe at den religiøse vitalitet i USA i vidt omfang er etnisk baseret. USA har været et indvandringens land i over to hundrede år og er det fortsat. I et land stort set sammensat af etniske minoriteter skal man ikke overraskes over at de etniske grupper søger sammen for at dyrke deres etnisk baserede traditioner, herunder den religiøse arv. I 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet var det europæiske indvandrere der holdt deres religiøse traditioner levende, i dag er det ikke mindst de latinamerikanske dele af befolkningen. På den baggrund understreger Bruce at USA er en undtagelse fra en generel sekulariseringstendens i Vesten, en undtagelse som primært forklares med etnicitetens centrale rolle i et land af indvandrere. En mulig svaghed ved dette ræsonnement er at den europæiske indvandring til USA i hovedsagen fandt sted for adskillige generationer siden, og at betydningen af etnicitet blandt hvide amerikanere spiller en meget perifer rolle i dagens USA (Alba 1990).

Hvad angår sekulariseringsteoriernes gyldighed uden for liberale og vestlige regioner, er der forskellige opfattelser. Nogle forsøg på at styre hele samfund teokratisk efter muslimske principper er ganske iøjnefaldende og skygger for at der i mange lande sker en form for gradvis og stilfærdig liberalisering og privatisering også af islam og andre religioner med stærke traditioner i disse ikke-vestlige samfund. Et massivt billede af islam som en teokratisk religion er i hvert fald en kraftig overdrivelse.

På et mere teoretisk plan har Steve Bruce (2002) og flere med ham i mange sammenhænge kritiseret det rationalistiske og individualisti-